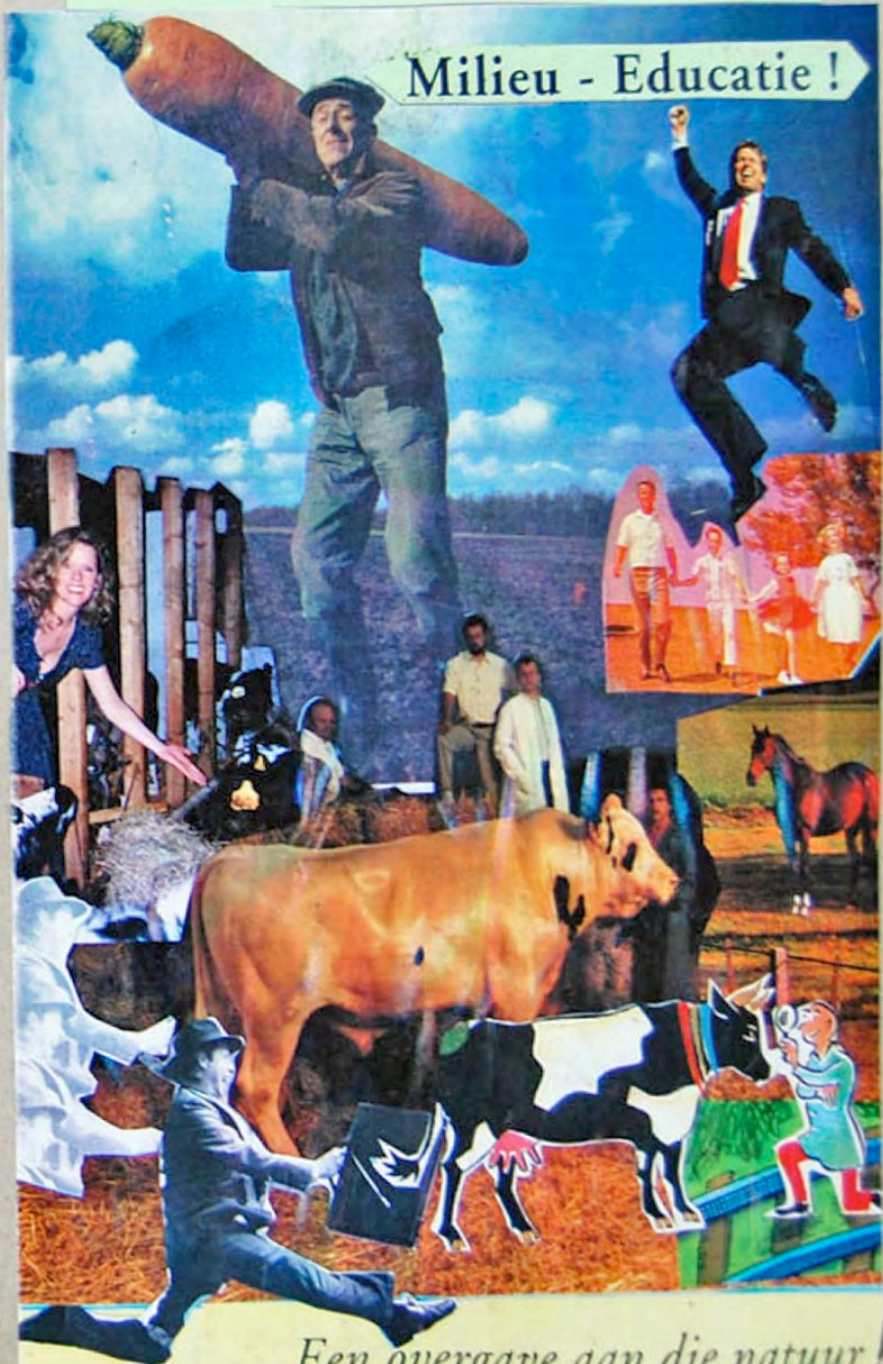

HET DOEL

Milieu - Educatie !

Een overgave aan die natuur!

De Boerenschool

januari 1994

Vanaf het moment dat de bevestigingsbrief op de mat valt ben ik door het dollé heen. Toegelaten voor de cursus Praktische Dierverzorging op de boerenschool in Barneveld! Ik kan me op de hele wereld niks leukers meer voorstellen. Met mijn hippe neef M. hang ik voortdurend aan de telefoon. Omdat hij familie is, hebben we aan een half woord genoeg om elkaar op te juinen tot in mekaar gedraaide verhalen die hun weerga niet kennen. In mijn fantasie zit ik al op een enorme boerderij met allemaal beesten en managers die met hooivorken in de rondte stormen. In zijn verbeelding spelen de boerenknecht en de hooiberg ook een rol.

We praten in een zelf gemaakt dialect en gieren het uit. Mijn poezen Stinkwifje, Mollie en Booswicht heten voortaan Dikke Berta, Molle en Boze. Maar er moeten ook voorbereidingen getroffen worden. Kleren! Er moeten andere kleren gekocht worden. Wat moet ik in godsnaam aan op zo'n boerenschool? Ik moet niet teveel uit de toon vallen, maar er uitzien als een boerentrien gaat me ook te ver. Slap van de lach slieren we hele middagen door de stad. Uiteindelijk koop ik een spijkerjack bij Sissy Boy, een paar stevige broeken, dikke katoenen coltruien, een soort paardrijlaarzen en een boekentas.

De zondagavond voor de cursus begint, ben ik doodzenuwachtig. Ik verwijder m'n nagellak, leg de accu van de videocamera aan de lader en dreutel onbestemd heen en weer. De volgende ochtend vertel ik in het voorstelrondje dat ik in de P.C. Hooftstraat communicatietrainingen geef aan

managers, dat mijn opa's vroeger boer waren in Oldeholtgade, dat ik betoverd raakte door dat leven, dat ik me wil verdiepen in het wezen van consumptiedieren en dat ik iets wil met een combinatie van beesten en managers, maar hoe en wat precies, dat weet ik nog niet.

En met dat verhaal word ik natuurlijk de vreemde eend in de bijt. Alle andere cursisten hebben al ervaring met boerderijdieren en werken als kinderboerderijbeheerder, schaapherder, of natuurterreinbeheerders. Behalve een kroegbaas uit Amsterdam. Maar die woont wel buiten en heeft een paar hobbyschaapjes. We moeten ook allemaal ons favoriete beest noemen. 'Koeien, zeg ik. 'Die lijken me wel erg bijzonder'.

Ik denk terug aan de keer bij het openluchtmuseum in Arnhem. Dat groepje kalveren tegen die houtwal. Zo mooi, zo troostrijk. Waarom zou je niet gewoon een paar kalfjes kunnen hebben zoals een ander grote honden, dacht ik. Diezelfde week las ik over een cursus in Barneveld. Daar kon je leren hoe je een koe uit het weiland moest halen. Dat zoiets bestond. Alsof er ineens een groot mysterie aan me geopenbaard werd. Vanaf dat moment wist ik wat me te doen stond.

De leraar gaat het hele rijtje af. Iedereen noemt zijn of haar lievelingsdier. 'Varkens', lacht een kinderboerderij-medewerkster. 'Ik vind varkens helemaal te gek.' Dan wordt het lesrooster uitgedeeld.

's Middags praktijkles. Hoe hanteer je een duif? De sensatie als ik mijn handen voorzichtig om het tere lijfje vouw, is overweldigend. 'Soms heb ik wel voor 5 gulden vlees in de pan,' glundert de duivendocent, als ik hem vraag wat er met de overvloedige lesduiven gebeurt.

Koeienles

melk, vlees en dubbeldoel

De praktijklessen worden gegeven op de boerderij van Kasteel de Schaffelaar. Mooie romantische boerderij met een rieten kap uit het jaar 1869. Alles is nog authentiek. Een plaatje. Koeienjuf M. ontvangt ons in de grupstal. Een lage stal met rechts aangebonden koeien en links geiten. In het midden een lange tafel van houten planken, type picknicktafel met vaste banken. We moeten eerst een ladder op voor overalls en schoollaarzen en schuiven dan een voor een aan.

De staldeur blijft open staan. Heel fris, maar het is prachtig winters januariweer. Strakblauwe lucht en een stralend zonnetje. Ik kom ogen en oren te kort. Neus ook, want wat ruik 't hier speciaal. En dan die grote dampende koeienlijven. Mens wat voel ik me stoer. Dit is het. Nu hoor ik bij de wereld van mijn grootvaders en hun grootvaders. Ik wil nooit meer ergens anders zijn dan in een koeienstal.

De koeienjuf vertelt dat de koeien onrustig zijn vanwege het weer. 'Ze staan alweer maanden op stal en met dit weer krijgen ze het voorjaar al in de kop.' Kordaat geeft ze uitleg van wat we gaan doen. Eerst een voorstelrondje, dan rantsoen maken van kuilgras, en vervolgens in duo's met een koe naar buiten. Voorheen was dat nog een cursist per koe, maar dat mag niet meer. Te gevaarlijk. Die beesten worden wild als ze in de winter even naar buiten mogen. Zelf heeft ze eens haar sleutelbeen gebroken met het uitmesten. Teveel kracht gezet, wilde zich niet laten kennen.

'Maar eerst loop ik alle koeien met jullie langs.' En dan roept ze in recordtempo de rassen om met hun specifieke kenmerken. Nooit geweten dat er melk- en vleeskoeien bestonden. Vleeskoe! Het woord alleen al. Wat ik zie zijn wezens van vlees en bloed met grote melancholieke ogen en lange wimpers. Dan komt de koeienjuf bij een rode koe met wat vlekkelig witte stippen. 'Dit is een MRIJ. Maas Rijn en IJssel. Een dubbeldoel koe. Melk en vlees dus. Moeten jullie straks allemaal weten op het examen. Ziezo. Nog vragen? Dan is het nu tijd voor het echte werk.'

Ik kijk om me heen op zoek naar het kleinste koetje. 'Die moet je nemen', wijst de natuurterreinbeheerder naar de allergrootste met een gigantische nek. 'Piemontese, hartstikke mak ras. Echt iets voor jou.' Gina is trouwens te koop!' roept koeienjuf, die verderop druk bezig is met de uitleg over halsters. 'Volgende week naar de slacht! Jammer, leuk beest! Misschien iets voor jou voor bij je kantoor? 2500 pieken!'

Even later sta ik te prutsen met een stuk touw. Met een medecursiste moet ik de Piemontese van stal zien te krijgen. 'Nooit loslaten, wat er ook gebeurt!' loeit M. nog boven het tumult uit. Iedereen schreeuwt nu door elkaar, de koeien zijn niet meer te houden. Dan geeft de Piemontese een ruk met haar kop aan het touw en vlieg ik als tante Sedonia door de lucht achter haar aan. En als ik dan ook nog bijna geplet wordt tussen koe en stalmuur, laat ik het touw onmiddellijk los. En daar gaat Gina. Het witte slagschip stormt naar buiten.

'Jongens nog even', roept koeienjuf. 'Op verzoek van mijn collega: volgende week geboortezorg biggen. Jullie gaan met een busje naar een andere locatie. Op tijd komen dus!'

TOCH CASTREREN?
DAN NARCOSE VOOR BEREN!!

WIT

Varkensles

geboortezorg biggen

'Let goed op! Ik doe het één keer voor. Straks moeten jullie het zelf doen.' De varkensdocent zwaait het krijsende biggetje voor onze neus heen en weer. Hij loopt naar een werkbank in de hoek van de schuur.

Terwijl hij de stekker van een onduidelijk apparaat in het stopcontact steekt, klemt hij het beestje ondersteboven tussen zijn knieën. Alleen het kontje is nog zichtbaar. De leraar wacht even tot we allemaal goed om hem heen staan. Hij zakt iets door z'n benen en trekt met zijn linkerhand het staartje strak. Met zijn andere hand pakt hij het werktuig. Sssst. Hij gooit het staartje van zich af. Het biggetje krimpt ineen en gilt nog een octaaf hoger. Alle moedervarkens en biggen krijsen mee. Ik ruik geschroeid vlees. Mijn hart staat in mijn keel.

Voor ik het weet is het beestje al omgedraaid. Nu steekt alleen het kopje nog tussen die samengeklemden knieën uit. Het radeloze biggetje worstelt, maar kan geen kant op. De docent dwingt het bekje open. Er komt een tweede werktuig aan te pas: de hoekrandjes worden afgeslepen. Ik stop mijn vingers in m'n oren, draai mijn hoofd af. In m'n ooghoeken vang ik het gespartel toch op. Aan het gekrijs valt ook niet te ontkomen.

Dan volgt een uitleg over een zogenaamde revolverspuit. Die spuit is groter dan het hele beestje, maar handig omdat je dan achter elkaar biggen kunt injecteren. En dat moet ie nog hebben, een ijzerinjectie. Als het moedervarken buiten zou komen, dan zou ze aarde eten, waar voldoende ijzer in zit. Maar moeder ligt in een kooi, aangebonden met een riem. En

daarom krijgen haar biggen meteen na de geboorte een ijzerinjectie, vertelt de docent. Ondertussen bungelt de big op z'n kopje in het luchtledige. Er zit bloed aan z'n bekje. Omdat de docent het diertje tijdens de uitleg zo achteloos aan z'n achterpootjes vasthoudt, lijkt het of de nachtmerrie voorbij is. Maar als de veel te dikke injectienaald in het smalle ruggetje gepookt wordt, ben ik meteen weer bij de les. Dan nog jodium op de navel. Klaar. De varkensdocent gooit het diertje terug bij zijn familie. Zijn broertjes en zusjes stuiven blaffend uiteen. 'Zo en nu jullie. 'Probeer het maar, als het niet goed gaat hoor ik het wel. Na de lunch gaan we castreren.'

Westerhof, als je hier niks mee doet, ben je geen knip voor de neus waard! Maar je blijft wel. Zo dicht bij het vuur van de bio-industrie kom je van je leven niet meer.

'Wat is dit', breng ik uit, als ik mijn ademhaling onder controle probeer te krijgen. 'Dit zijn de productiemethoden van de varkenshouderij,' antwoordt de varkensdocent. Ik haal diep adem: 'Ik doe dit niet. Ik hak nog liever mijn eigen hand af. Maar ik wil wel op de opleiding blijven.' Hij kijkt me even aan en knikt dan. Goed.

Ik probeer de anderen over te halen. Maar behalve de schaapherder gaan alle cursisten aan de slag. Ook de kinderboerderijmedewerkster die in het voorstelrondje het varken nog tot favoriet verklaarde, snijdt er lustig op los. 'Weer wat geleerd', lacht ze. De castratieles gaat ineens niet door. We krijgen het gruwelijks op film te zien. En in het voorbijgaan hoor ik de varkensdocent tegen de middaggroep zeggen: 'Jullie zijn niet verplicht om de biggen te behandelen. 'Want Dafne wilde het vanochtend ook niet.'

Hoe nu verder

niet de boeren de schuld geven

En ik had me nog zo verheugd op die les geboortezorg biggen. Zo lief als dat klinkt, zo gruwelijk pakte dat uit. Ik wist al wel veel meer dan de gemiddelde consument, ook van deze praktijken, maar dat stond dan op schrift. Getuige zijn van deze gruwelijkheden, met eigen ogen, oren en neus, is toch heel wat anders.

Het gegil van de biggetjes krijg ik maar niet uit hoofd. Boeren moeten niet voor niks oorbeschermers op van de Arbowet, de biggen krijsen dwars door de decibellen heen. Daar kun je dus doof van worden.

Maar niemand wil er van horen. Zodra ik er over begin, lijkt het wel of er in ieders hoofd een deur dicht gaat. Iedereen sluit zich er voor af. Als boodschapper van het slechte nieuws begeef ik me op glad ijs. Ik moet ver weg zien te blijven van het daar-heb-je-weer-zo'n-drammer gevaar.

Bovendien voel ik dat er iets niet klopt. Zijn we niet allemaal verantwoordelijk voor wat er daar in die barakken gebeurt? De hele week had ik er naar uitgekeken. Geboortezorg biggen. Het klonk zo zorgzaam. Maar toen het busje op een uitgestrekte betonnen vlakke stopte, voelde ik nattigheid. Die lage schuren. Het woord barak drong zich aan me op. Er woei een onheilspellende stank onze kant op.

Met een knoop in m'n maag volgde ik de groep. We moesten door ontsmettingsbakken heen en toen werd de brede deur opengeschoven.

Daar lagen ze, de fokzeugen met hun biggetjes, naast elkaar als fietsen in een fietsenrek. Hun zware lijven met riemen vastgebonden aan de kraamkooi. Een van de moeders had een open wond aan haar schouder. De biggen vraten in haar vlees en likten met smaak haar bloed op. Moeder gromde, door de riem niet bij machte wat dan ook te doen tegen dit kannibalisme. "Komt door het beton", verklaarde de varkensdocent. "Doorligplek, de biggen kunnen er niet vanaf blijven."

Dit is een aanslag op al je zintuigen. Deze aanblik, de verstikkende ammoniakstank, het radeloze gebonk tegen de stalen buizen. En toen nog die 'les'. Meer dan een dier en mens verdragen kan.

Hoofd koel houden, zeg ik tegen me zelf als ik weer thuis ben en blijkbaar tegen niemand mijn verhaal kwijt kan. Nu heel goed nadenken. Het eerste wat bij me opkomt: niet de boeren de schuld geven! Maar wat dan wel? De volgende ochtend heb ik een strategie.

1. Niet de boeren de schuld geven, iedereen is verantwoordelijk
2. Niemand bekeren tot het sme
3. Nergens tegen zijn, maar ergens voor zijn

Zo. Dit is het begin. Nu nog een plan van aanpak. Ik voel me meteen beter nu ik mijn onmacht kan omzetten in daadkracht. Afgelopen met die grote donaties aan de Dierenbescherming. Dat geld kan ik goed gebruiken om zelf iets uit de grond te stampen. Ik ben gemotiveerder dan ooit, maar ook voortdurend op mijn hoede. Achter iedere deur van de boerenschool kan zich immers iets hartverscheurends afspelen.